

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Andra Kammaren. N:o 63.

Tisdagen den 19 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 12 innevarande månad.

§ 2.

Till afgörande förekom Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 12, i anledning af Kamrarnes dels skiljaktiga beslut, dels återremiss i vissa delar af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 7, angående villkoren för försäljning af bränvin. *Angående villkoren för försäljning af bränvin.*

Punkten 1.

Bifölles.

Punkten 2.

Kammaren godkände den af Utskottet i Betänkandet N:o 7 föreslagna lydelsen af rubriken till det i samma betänkande framlagda förordningsförslag.

Punkterna 3 och 4.

Bifölles.

I *punkten 5* hemstälde Utskottet, att Riksdagen måtte godkänna följande lydelse af 18 § uti ifrågavarande förordningsförslag:

“1. För sådan rättighet till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, som i § 6 eller § 7 omförmäles, äfvensom för de genom inrop å auktion enligt § 9 eller § 11 förvärfvade minuthandels- eller utskänkingsrättigheter erlägges afgift med 15 öre för hvarje liter af det bränvin, som enligt ofvanberörda §§ blifvit beräknadt eller hvarför afgift åtagen är.

Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)

2. Då i stad all minuthandel med och utskänkning af bränvin blifvit, på sätt i § 9 mom. 2 sägs, å bolag öfverlåten, skall, förutom den der bestämda afgift, bolaget afstå hela den nettovinst, som, sedan nödiga förvaltningskostnader blifvit afdragna, enligt bolagets räkenskaper visat sig hafva uppkommit af all den bränvinshandel, bolaget idkat, likasom ock de afgifter, hvilka bolaget uppburit på grund af öfverlåtelse af rättigheter enligt § 15 mom. 3. Bolagets räkenskaper skola föras enligt föreskrifter och formulär, som af Kongl. Finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå utfärdas. Granskningen af dessa räkenskaper och bolagets förvaltning skall hvarje år i Januari månad å dag, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet bestämmas, ske för näst föregående försäljningsår af fem revisorer, af hvilka stadsfullmäktige eller, der sådane ej finnas, allmän rådstufva utse två, landstinget en, hushållningssällskapet en samt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande den femte. I stad, som icke deltagar i landstinget väljas. I Stockholm utses tre revisorer af stadsfullmäktige och två af Öfverståthållareambetet. Berättelse öfver revisionen skall före påföljande Februari månads utgång meddelas stadsfullmäktige eller allmän rådstufva, landstinget och hushållningssällskapet. Revisorerna ega åtnjuta ersättning efter fjerde klassen i gällande resereglemente, hvilken ersättning skall af ofvanberörda vinstmedel utgå. Vägrar landsting eller hushållningssällskap ansvarsfrihet för bolagets förvaltning, hänskjutes saken till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; och vare bolaget pligtigt ställa sig till efterriktelse de föreskrifter Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kan meddela till rättelse i anmärkta åtgärder. Tredskas bolaget sådant fullgöra, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förelägga lämpligt vite.“

Efter uppläsande häraf anförde

Herr Johansson i Noraskog: Redan förra gången, då denna paragraf förelåg till behandling i denna Kammare, tillät jag mig fästa uppmärksamhet derpå, att en skatteförhöjning skulle komma att ega rum till följd af den lydelse, mom. 1 i Kongl. Maj:ts förslag erhållit. Då denna paragraf sedermera blef återremitterad till Utskottet, och denna Kammare rörande § 22 omfattat en mot Första Kammarens beslut stridande mening, så var det naturligt, att vid sammanjemkning af dessa båda åsikter — då Andra Kammaren för sin del beslutat en del af försäljningsavgifternas indragande till Riksgäldskontoret för afbetalning å rikets skuld, men Första Kammarens ledamöter strängt yrkade på eftergift från Andra Kammarens sida i denna del af § 22 samt en sådan eftergift nödvändigt måste göras — jag sökt förbehålla mig rätt att här i Kammaren fästa uppmärksamhet derpå, att Kammarens då fattade beslut, när det var fråga om försäljningsavgiftens delvisa indragande till Riksgäldskontoret, var beroende deraf, att den förhöjning, som skulle uppstå genom densamma sättande till 15 öre pr liter äfven för minuthandel, blef reserverad åt staten. Jag förklarade mig därför i Utskottet villig att gå in på ett sammanjemk-

ningsförslag endast under den förutsättning, att Kamrarna ville besluta försäljningsavgifternas bibehållande vid dess nuvarande belopp, emedan, om den ifrågasatta förhöjningen deri icke kunde komma till stånd, de skäl, som legat till grund för Andra Kammarens beslut härutinnan, derigenom skulle hafva bortfallit. Jag skulle därför velat att denna punkt erhållit följande lydelse: § 18. "1. För sådan rättighet till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, som i § 6 eller § 7 omförmäles, äfvensom för de genom inrop å auktion enligt § 9 eller § 11 förvärfvade minuthandels- eller utskänkingsrättigheter erlägges afgift vid minuthandel med 10 öre och vid utskänkning med 15 öre för hvarje liter af det bränvin, som enligt ofvanberörda §§ blifvit beräknadt eller hvarför afgift åtagen är." Men då jag emellertid under hand erfarit, att ett yrkande på sådan lydelse af § icke skulle röna det understöd, som vore nödvändigt för att få ett beslut i den riktningen till stånd; och då, äfven om detta kunde låta sig göra, i denna riksdagens sena timme, svårighet skulle uppstå för riksdagens avslutande enligt hvad nu lär vara bestämdt, så har jag med mitt yttrande endast velat bevara min rätt för framtiden att, om jag blir kvar vid riksdagen, ega befogenhet göra den framställning mot det beslut, Kammaren antagligen nu går att fatta, hvartill omständigheterna kunna föranleda. Derför vill jag icke heller framställa något yrkande på annan lydelse, än Utskottet i detta hänseende föreslår. Jag har med ett ord endast velat hafva i protokollet antecknadt, att det varit endast under den förutsättning, jag nyss anfört, som jag inom Utskottet varit med om det framlagda sammanjemkningsförslaget i § 22.

*Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

Häruti instämde Herrar *Sven Nilsson, Ol. Jonsson, Lyth, Ol. Andersson* och *Nilsson* i Kägglå.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställen bifölls.

Beträffande fördelningen af bränvinsförsäljningsmedlen, hvarom bestämmelser framlagts uti § 22 af förordningsförslaget, hade Första Kammaren antagit följande af Kongl. Maj:t för nämnda § föreslagna lydelse:

"1. De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för rättigheterna till handel med bränvin, äfvensom den nettovinst på rörelsen, som bolag i stad enligt § 18 skall afstå, skola på följande sätt fördelas:

för Stockholms stad:

åtta tiondedelar tillfalla staden, så vida bränvinshandeln är öfverlåten åt bolag; i annat fall erhåller staden sju tiondedelar; återstoden insättes i Statskontoret;

för annan stad, som ej deltagar i landsting:

a) då *bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*
sju tiondedelar tillfalla staden;

Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)

en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insättas i Statskontoret;
b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*
sex tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insättas i Statskontoret;

för stad, som deltagar i landsting:

a) *då bränvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*
fem tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insättas i Statskontoret;
b) *då bränvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*
fyra tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insättas i Statskontoret;

för landsbygdskommunerna:

hela afgiften insättes i vederbörande landskontor, som fördelardensamma med:
sju tiondedelar till länets samtliga landsbygdskommuner efter folkmängden;
två tiondedelar till länets landsting;
en tiondedel till länets hushållningssällskap;

I *Köping*, der jemlikt § 11 mom. 2 bränvinshandeln blifvit åt bolag öfverlåten, skola försäljningsavgifterna och vinstmedlen fördelas efter lika grunder, som här ofvan äro bestämda för stad, i hvilken bränvinshandeln är åt bolag öfverlåten.

2. De andelar af i näst föregående mom. omförmälda medel, som tillfalla landsting och hushållningssällskap, insättas i vederbörande landskontor. De andelar åter, som ingå till Statskontoret, skola genom dettas försorg fördelas på rikets samtliga landstingsområden efter folkmängden, med iakttagande af, att folkmängden för hvarje landstingsområde, inom hvilket ligger stad, som ej deltagar i landsting, minskas med samma stads folkmängd. Af det belopp, som efter denna fördelning tillkommer hvarje landstingsområde, eger landstinget uppbära tre fjerdelar och vederbörande hushållningssällskap en fjerdedel.

3. Rörande användningen af de medel, som genom handeln med bränvin tillflyta städer, köpingar, landsting och hushållningssällskap, skall, der Chefen för Kongl. Finansdepartementet sådant fordrar, redogörelse till nämnda departement af vederbörande afgifvas.“

Andra Kammaren deremot hade för sin del beslutit, att ifrågasvarande § skulle erhålla följande lydelse:

“1. Utaf de afgifter, som enligt denna förordning inflyta för rät-

tigheterna till minuthandel med eller utskänkning af bränvin, vare sig i stad eller å landet, skall en femtedel insättas i Statskontoret, som öfverlemnar dessa medel till Riksgäldskontoret för att användas till betalning på rikets skuld.

2. Återstoden af förenämnda afgifter, äfvensom den nettovinst på rörelsen, som bolag i stad enligt § 18 skall afstå, skola på följande sätt fördelas:

för Stockholms stad:

tre fjerdedelar tillfalla staden; återstoden insättes i Statskontoret;

för annan stad eller köping:

hälften tillfaller staden eller köpingen; af återstoden insättes den ena hälften i vederbörande landtränteri, den andra hälften i Statskontoret;

för landtkommunerna:

Hela beloppet insättes i vederbörande landtränteri.

Alla till Statskontoret influtna medel fördelas af Statskontoret till Stockholms stad och länen efter folkmängden.

Inom hvarje län fördelas sedermera genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande summan af den för länet behållna och den efter folkmängden tilldelade andelen sålunda, att fyra tiondedelar tillfalla landsting och stad, som ej i landsting deltagar, tre tiondedelar hushållningssällskap och tre tiondedelar länets samtliga landtkommuner.

Emellan landsting och stad, som ej i landsting deltagar, samt landtkommunerna emellan sker fördelningen likaledes efter folkmängden.

I köping, der jemlikt § 11 mom. 2 minuthandel med eller utskänkning af bränvin eller beggedera blifvit åt bolag öfverlåten, skola försäljningsavgifterna och vinstmedlen fördelas efter lika grunder, som här ofvan äro bestämda för stad, i hvilken bolag blifvit bildadt.

3. I stad, der minuthandel med eller utskänkning af bränvin eller beggedera icke är till bolag öfverlåten, afstår staten ytterligare en tiondedel af der inflytande afgifter, hvilket belopp afdrages från staden eljest tillkommande andel. Detta belopp insändes till Statskontoret och fördelas i sammanhang med öfriga enligt mom. 2 dit influtna medel.

4. Rörande användningen af de medel, som genom handeln med bränvin tillflyta städer, köpingar, landsting och hushållningssällskap, skall, der Chefen för Kongl. Finansdepartementet sådant fordrar, redögörelse till nämnda departement af vederbörande afgifvas.“

För att tillvägabrinda sammanjemkning af dessa Kamrarnes skiljaktiga beslut, hemställde Utskottet under *punkten 6* af förevarande utlåtande: att Kamrarne, med frånträdande hvardera af sitt skiljaktiga beslut, måtte antaga följande lydelse af § 22:

*Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

*Angående
vilkoren för
försäljning
af brännvin.
(Forts.)*

“1. De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för rättigheterna till minuthandel med eller utskänkning af brännvin, äfvensom den nettovinst på rörelsen, som bolag i stad enligt § 18 skall afstå, skola på följande sätt fördelas:

för Stockholms stad:

åtta tiondedelar tillfalla staden, så vida brännvinshandeln är öfverlåten åt bolag; i annat fall erhåller staden sju tiondedelar; återstoden insättes i Statskontoret;

för annan stad, som ej deltagar i landsting:

- a) *då brännvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*
sju tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insätts i Statskontoret;
- b) *då brännvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*
sex tiondedelar tillfalla staden;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insätts i Statskontoret;

för stad som deltagar i landsting:

- a) *då brännvinshandeln i staden är öfverlåten åt bolag:*
fem tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
två tiondedelar insätts i Statskontoret;
- b) *då brännvinshandeln i staden ej är öfverlåten åt bolag:*
fyra tiondedelar tillfalla staden;
två tiondedelar tillfalla länets landsting;
en tiondedel tillfaller länets hushållningssällskap;
tre tiondedelar insätts i Statskontoret;

för landsbygdskommunerna:

hela afgiften insättes i vederbörande landskontor, som fördelar densamma med:

sju tiondedelar till länets samtliga landsbygdskommuner efter folk-mängden;

två tiondedelar till länets landsting;
en tiondedel till länets hushållningssällskap.

I *köping*, der jemlikt § 11 mom. 2 minuthandel med och utskänkning af brännvin blifvit åt bolag öfverlåten, skola försäljningsavgifterna och vinstmedlen fördelas efter lika grunder, som här ofvan äro bestämda för stad, i hvilken brännvinshandeln är åt bolag öfverlåten.

2. De andelar af i näst föregående mom. omförmälda medel,

som tillfalla landsting och hushållningssällskap, insättas i vederbörande landskontor. De andelar åter, som ingå till Statskontoret, skola genom dettas försorg fördelas på rikets samtliga landstingsområden efter folkmängden, med iakttagande af, att folkmängden för hvarje landstingsområde, inom hvilket ligger stad, som ej deltagar i landsting, minskas med samma stads folkmängd. Af det belopp, som efter denna fördelning tillfaller hvarje landstingsområde, eger landstinget och vederbörande hushållningssällskap att uppbära hvarterdera en fjerdedel samt landsbygdskommunerna hälften. Fördelningen mellan dessa senare sker likaledes efter folkmängden.

3. Rörande användningen af de medel, som genom handeln med brännvin tillflyta städer, köpingar, landsting och hushållningssällskap, skall, der Chefen för Kongl. Finansdepartementet sådant fordrar, redogörelse till nämnda departement af vederbörande afgifvas.“

Rörande detta ämne uppstod öfverläggning, och anförde dervid

Herr Olsson i Ättersta: Då man finner huru städerna i afseende på brännvinsmedlens fördelning äro gynnade i förhållande till landsbygden, så väl i de stadganden, hvilka hittills varit gällande, som äfven i Kongl. Maj:ts proposition till innevarande Riksdag samt i Utskottets nu framlagda förslag, i det att städernas inkomster på dessa medel kunna uppgå ända till 12, 15 à 18 kronor per invånare, då den deremot på landsbygden icke stiger till mer än 4 à 5 öre, så kan jag icke annat än förundra mig öfver huru regeringen kunnat för Riksdagen framlägga ett förslag, som i så ytterst ringa mån söker afhjelpa dessa påtagliga missförhållanden. Då jag röstade för Utskottets förslag förra gången, denna fråga förevar till behandling, så gjorde jag det icke därför, att jag ansåg full rättvisa vara skipad emellan stad och land, utan af den anledning, att det dock var ett litet steg taget till utjämning af dessa missförhållanden, men genom det sammanjemkningsförslag, som Utskottet här framlagt, har en ytterligare nedsättning egt rum i de förmåner, som skulle tillkomma landsbygden. På grund deraf kan jag för min del icke yrka annat än afslag å denna paragraf.

Ehuru det visserligen kan anses obehörigt, ber jag dock att få rigta ett par ord till talaren på karlshamnsbänken, hvilken, då frågan senast var före i denna Kammare, gaf sig in på historiens område och yttrade någonting om 300,000 jordbrukare, hvarmed han troligen menade detsamma som i en inflytelsarik stockholmstidning åsyftats. Han nämnde något om historien och önskade att få en regering, som kunde uppträda med samma kraft som Gustaf Vasa, Carl IX och dennes närmaste efterträdare. Jag undrar hvad han kunde mena med detta och hvad det hade med föreliggande sak att skaffa. Då man vet att Gusaf Vasa räddade landet från utländskt förtryck samt tog till sitt valspråk: "Med Gud och Sveriges allmoge", så kunde väl talarens mening ej vara annan än den, att regeringen mer borde söka samverka med allmogen och derigenom fortskynda häfvandet af de

*Angående
vilkoren för
försäljning
af brännvin.
(Forts.)*

Angående
vilkoren för
försäljning
af brännvin.
(Forts.)

klagomål, som från densamma försports i många och långa år: och sålunda finner jag hans uttalande fullkomligt på sin plats.

På tal om historien och om våra konungar kommer man osökt in på kapitlet om bondeståndet. Den talare som känner historien bör också veta huru de tre första stånden, hvart på sin tid, skaffade sig fördelar eller privilegier. Det gjorde adeln, det gjorde presteståndet. Borgareståndet skaffade icke så mycket personliga fördelar åt de sina, men desto betydligare åt städerna; och i det afseendet var en bland de senaste just den, hvarom nu är fråga, nemligen inkomsterna af brännvinshandeln.

Man har sökt ådagalägga, att städerna i händelse af krig icke löpte någon fara, i hvilken omständighet skulle ligga förklaringsgrunden till det förhållande, att städerna i så ytterst ringa grad bidraga till försvaret. För annat folk vill det dock synas, som om städerna skulle vara utsatta för större fara än landsorterna i händelse af krig.

Nu har efter nya representationsskickets införande maktställningen något förändrats. De klagomål öfver allehanda orättvisor, som förr läto höra sig från bondeståndet, vunno ej gehör; de studsade tillbaka mot den sköldborg, som omgaf tronen, och kommo de någon gång fram, så gäfvos väl löften, men huru de höllos, derom vittnar historien.

Nu har man visserligen på senare tider börjat taga ett och annat litet steg till utjemnande af de orättvisor, som lågo på jorden; något litet hafva vi kommit fram på rättvisans väg med afseende å skatteleindringer, sådana skyldigheter som byggandet af prestgård, kyrka, tingshus, vägar hafva jemnare fördelats på alla skatteobjekt, och jag hade därför hoppats att man äfven i denna fråga, fördelningen af brännvinsmedlen, skulle kommit till något bättre resultat, efter det vi sålunda kommit ett litet stycke på väg och en liten början gjorts till afskrifning af våra grundskatter. Jag tror det nemligen icke vara vågadt att påstå, att hälften af det brännvin, som i städerna försäljes, går till landsbygden för att der förbrukas. Då emellertid handeln är koncentrerad i städerna, beredas dessa en fördel i inkomster, hvar af hälften kommer från landsbygden. Hade det icke vid sådant förhållande varit billigt och rättvist, att också hälften af dessa inkomster kommit landsbygden till godo?

Jag vill icke upptaga tiden längre, ty jag vet hurudant Kammarrens beslut kommer att blifva. Emellertid kan jag, på grund af hvad jag anfört, icke annat än yrka afslag på Utskottets hemställan.

Herr Lyttkens: Då Kammarrens förra gången fattade beslut går i den riktning, som jag anser vara den rätta, nemligen att de afgifter af brännvinsförsäljningen, som utgå i form af skatt, böra tillgodokomma statskassan, och då vidare detta s. k. sammanjemkningsförslag icke sammanjemkar det allra ringaste, utan alldeles lemnar å sido denna Kammares förut fattade beslut, tillåter jag mig yrka, att Kammarren måtte vidblifva sitt förra beslut, som jag anser vara vida bättre än hvad Utskottet här föreslagit. Det är väl sant, att, om detta mitt yrkande bifalles, frågan för i år förfallit, men detta

anser jag bättre, än att vi nu skulle antaga ett sådant hastverk, som Utskottet här tramlagt. Jag anhåller, Herr Talman, om proposition på mitt förut framställda yrkande, att Kammaren måtte vidblifva sitt i detta ämne förra gången fattade beslut.

*Angående
milkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

Herr *Magnusson* instämde med Herr *Lyttkens*.

Herr *Boström*: Med anledning af Herr *Nils Olssons* yttrande, att landtkommunerna genom det nu föreliggande sammanjemkningsförslaget skulle blifvit mindre tillgodosedda än enligt Utskottets förra förslag, så ber jag få fästa hans och Kammarens uppmärksamhet derpå, att äfven enligt detta förslag icke obetydliga fördelar skulle komma landsbygdens kommuner till godo. Enligt Utskottets nu framlagda förslag skulle dessa kommuners andel af bränvinsförsäljningsmedlen utgöra 685,635 kronor; enligt Utskottets förra förslag åter skulle de få 707,641 kronor; hela skillnaden belöper sig sålunda till vid pass 22,006 kronor. Detta gör på hvarje invånare på landsbygden ungefär $\frac{1}{2}$ öre, och det är ju icke mycket att tala om. Det är gifvet, att då man skall sammanjemka beslut, som hvilat på alldeles olika grunder, det blir omöjligt att åstadkomma ett förslag, som kan tillfredsställa de olika intressena; detta förslag anser jag dock göra detta något så när, och ingendera Kammaren har, efter mitt förmenande, berättigad anledning att känna sig vid sammanjemkningen tillbakasatt. Herr *Nils Olsson* ansåg äfven, att landtkommunerna vore illa tillgodosedda i jämförelse med städerna; ja det kan han ju möjligen hafva delvis rätt uti. Men man har ju varit ense om, att man icke vill göra allt för stora rubbningar i det bestående och ej allt för mycket minska städernas ifrågavarande inkomster. Och i alla fall skulle ju landtkommunerna äfven enligt detta förslag få öfver en half milliou mer än nu; och det är ju alltid godt att ha. Jag tror icke att man får följa den taktiken att, om man icke får allt, icke taga något; det kan ju icke vara klokt.

Hvad åter beträffar Herr *Lyttkens*' anmärkning, så anser jag, att det skulle vara temligen oegentligt att, då statsverket för närvarande icke har behof af några ökade inkomster, nu till staten indraga någon del af dessa medel. Förslaget härom mötte äfven bestämdt motstånd inom Utskottet. För öfrigt finnes ju intet hinder att söka vidtaga en sådan åtgärd, när helst statsverket deraf kommer i behof.

Jag anhåller om bifall till Utskottets nu framlagda sammanjemkningsförslag.

Herr *Wieselgren*: Jag vågar ännu en gång taga till ordet för att mana Kammaren till enighet för åstadkommande af ett resultat. Derjemte vill jag påminna om, att det var Riksdagen sjelf, som för åtta år sedan framstälde den begäran, hvilken föranledt regeringen att framlägga detta förslag till ny försäljningslag. Vid sådant förhållande måste jag säga, att det var synnerligen ledsamt att höra, huruledes just nu i riksdagens tolfte timme åtskilliga oförsonliga

*Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

röster skulle höjas mot förslaget antagande. För min del tror jag att både landet och vi sjelfve skulle känt oss nöjdast, om de rösterna i dag varit stumma och vi utan all bitterhet kunnat enas om att slutligen lösa en fråga, som, om någon, verkligen kan sägas ha väntat på sin lösning.

Knappast trodde jag väl heller att vederbörande skulle undandraga sig att gå in på detta förslag därför, att icke deras intressen *i allo* blifvit tillgodosedda. Men om de tro att, med dettas godkännande, deras sak lemnats derhän, misstaga de sig. Jag skall be att få för dem omtala, att det finnes två sätt, hvarpå de kunna vinna framgång för sina sträfvanden. Det ena består i förhöjning af tillverkningsafgiften — och om en sådan kan motioneras när som helst — hvarigenom i motsvarande mån vinsten minskas å bränvinshandeln. Det utgör således ett osvikligt medel att minska städernas inkomster på sagde handel. Det andra är att landsbygden, som klagat öfver att den åtnjuter för ringa vinst af städernas bränvinshandel — en vinst, som sannerligen är den sorgligaste af alla inkomster — sjelf kan utan alla lagändringar tillvinna sig den åtrådade vinningen genom att hos sig inrätta egna krogar.

Jag ber, Herr Talman, att få yrka bifall till den föredragna punkten.

Med Herr Wieselgren instämde Herrar *Wrellind, Fredenberg, Smith, Toll, Thomasson, Schenström, Ekman* och *Waldenström*.

Herr Jöns Rundbäck yttrade: Då jag redan förut uttalat min åsigt i detta ämne, skall jag icke nu länge upptaga tiden, utan vill blott, lika med en föregående talare, uttala den förhoppning, att denna Kammare måtte vidhålla sitt förra beslut i frågan. Ty enligt detta sammanjemkningsförslag skulle Andra Kammaren helt och hållet uppgifva sin förut intagna ståndpunkt. Jag är icke bland dem, som vilja framkalla split mellan stad och land, och jag har aldrig missunnat städerna deras inkomster, men då denna vinst af bränvinsförsäljningen, enligt hvad en talare nyss sade, är den sorgligaste af alla vinster, så bör det ju icke heller på det hållet upptagas illa, om man söker något minska denna sorgliga vinst. Dessutom får jag säga, att hvad städerna nu skulle komma att afstå till landsbygden motsvarar icke den höjning i inkomster, som kommer att tillfalla städerna i följd af minuteringsafgiftens bestämmande till lika belopp som utskänkningsafgiften. Städernas inkomster komma derigenom att ytterligare ökas icke så obetydligt, och det kan då icke anses för mycket begärdt, att de skola afstå något mera till landsbygden. Herr Talman, jag yrkar, att Kammaren måtte vidhålla sitt förut i ämnet fattade beslut.

Herr Nilsson i Kägglå: Då vid sammanjemkningen inom Utskottet det icke var möjligt att få fram denna Kammares mening, ty majoriteten var för det förslag som nu föreligger, så har jag lika med åtskilliga mina kamrater i Utskottet velat deremot inlägga min reserva-

tion. En talare har sagt, att nu har skipats rättvisa mellan stad och land. Ja, den rättvisan anser jag icke vara mycket att tacka för. Ty rättvisa blir det aldrig förr, än att det står hvar och en fritt att idka sådan försäljning och deraf skörda den vinst, han kan bereda sig, eller också må staten ensam skörda hela vinsten. Nu säger Herr Wieselgren, att vinsten på bränvinsförsäljningen är den sorgligaste af alla vinster. Nå väl, herrar stadsbor, så släpp då ifrån er denna "sorgliga" vinst; dermed är staten bäst betjent, och jag skall då gerna skänka efter den andel, som skulle tillfalla landsbygden. Jag har intet yrkande att göra.

*Angående
villkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

Herr Johansson i Noraskog: Jag anhåller att Kammaren måtte godkänna det nu framlagda sammanjemkningsförslaget; och detta af samma anledning, hvarför jag icke motsatte mig ett bifall till Utskottets framställning i fråga om 18 §. Det nu förevarande förslaget tillfredsställer visserligen icke i allo mina önskningsar. Men på den ståndpunkt frågan nu står, då Första Kammaren för sin del antagit detsamma och hela saken således förfaller, derest Andra Kammaren vidhåller sitt förra beslut, och då den antagna nya bränvinslagen i öfrigt har många goda förtjenster, som äro värda att taga vara på, får jag på det lifligaste uppmana Kammaren att godkänna paragrafen, sådan den nu blifvit af Utskottet föreslagen.

Häruti förenade sig Herrar *Ericsson* i Ahlberga, *Petersson* i Hamra, *Ekeborgh*, *Andersson* i Lysvik och *Jönsson* i Mårarp.

Vidare anförde:

Herr Jansson i Krakerud: Jag var icke i tillfälle att höra den förste talarens yttrande i sin helhet; men jag tror mig ändock kunna säga, att jag i hufvudsak kan instämma i hans yttrande, men icke i hans yrkande. Jag tror att det måste till fullo erkännas, att medlen äro orättvist fördelade mellan stad och land. Jag skulle således, om det endast gälde denna paragraf, sedd från penningintresses synpunkt, kunna instämma äfven i hans yrkande, men här föreligger ju en ny bränvinslag, och i denna lag förekomma väsentliga förbättringar i nykterhetens intresse, och således förefinnes anledning för mig att endast på *den* grund bedja att få yrka bifall till Utskottets förslag. Hvad för öfrigt detta penningintresse beträffar, tror jag icke att någonting hindrar oss att upptaga frågan derom vid en kommande riksdag, då man icke behöfver riskera att rivna upp hela denna bränvinslag för detta intresses skull.

Herr Grefve Sparre: Jag kan icke inse, hvartill det skulle tjena att öka statsverkets inkomster just i det ögonblick, då de visa sig vara fullt tillräckliga. Deremot känna vi litet hvar, mine herrar, huru som de kommunala utskylderna på ett, jag må säga oroande, sätt tillväxt under den icke synnerligt långa tid våra kommunallagar existerat; och vid sådant förhållande torde man väl knappt kunna tänka

Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)

sig någon lämpligare åtgärd, än att Riksdagen tillägger kommunerna någon del af den här ifrågavarande inkomsten. Att staten på detta sätt i viss mån bidrager till att öka kommunernas inkomster finner jag vara så mycket mera klokt och af behofvet påkalladt, som det under senare tider blifvit en viss metod, att staten såsom vilkor för kommunernas åtnjutande af statsbidrag fordrar bidrag äfven från kommunerna sjelfva. Jag anser ur denna synpunkt det af Utskottet nu framlagda förslaget vara så utan all jemförelse bättre än det föregående, att jag icke kan annat än skänka detsamma min röst.

Jag anhåller om proposition å bifall till punkten.

Herr Olsson i Ättersta: Jag afstår från mitt yrkande om afslag å punkten och instämmer med Herr Lyttkens. Genom den föreslagna förhöjningen af bränvinsminuteringsafgifterna komma, enligt mitt förmenande, städernas inkomster ingalunda att förminskas, utan att utgå till samma höga belopp som hittills.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter det Herr Talmannen till proposition upptagit de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 7.

Lades till handlingarne.

I fråga om tiden för idkande af utskänkning eller försäljning af bränvin hade Utskottet i § 26 af det i Betänkandet N:o 7 framlagda förslag till bränvinsförsäljningslag hemställt om antagande af följande stadganden:

»1. Minuthandel med bränvin må ega rum endast söcknedagar från klockan 8 förmiddagen till 9 eftermiddagen utom å dagen före sön- eller helgdag, då den ej må fortfara längre än till klockan 7 eftermiddagen.

2. Utskänkning af bränvin må under söcknedagar begynna tidigast klockan 6 på morgonen och i stad eller köping i allmänhet ej fortfara längre än till klockan 10 och å landet till klockan 8 på aftonen, men vare å dagen näst före sön- eller helgdag ej medgifven efter klockan 7 eftermiddagen.

3. Under sön- och helgdagar vare i allmänhet all utskänkning af bränvin förbjuden.

4. Der särskilda omständigheter föranleda behof af inskränkning eller utsträckning af de här ofvan i denna § bestämda tiderna för bränvinsförsäljnings utöfvande, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i förra fallet på framställning af kommunalstyrelse samt i alla händelser efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom förordna.

5. Under gudstjenst skall utskänkingsställe alltid vara tillstängdt."

Detta förslag hade Första Kammaren bifallit, hvaremot Andra Kammaren för sin del beslutit, att ifrågavarande paragraf skulle lyda sålunda:

“1. Minuthandel med bränvin må ega rum endast söcknedagar från klockan 8 förmiddagen till 9 eftermiddagen utom å dagen före sön- eller helgdag, då den ej må fortfara längre än till klockan 7 eftermiddagen.

*Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

2. Utskänkning af bränvin må begynna tidigast klockan 8 på morgonen och i stad eller köping i allmänhet ej fortfara längre än till klockan 10 och å landet till klockan 8 på aftonen.

3. På landet vare å sön- och helgdagar all annan bränvins-utskänkning förbjuden än på gästgifvaregårdar vid måltider åt resande.

4. Under gudstjenst skall utskänkingsställe alltid vara tillstängdt.

5. Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att på framställning af kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom förordna.“

Med anledning af dessa olika beslut hemställde Utskottet under *punkten 8*:

att Riksdagen, begge Kamrarne med frånträdande af sina i fråga om förordningsförslagets 26 § fattade beslut, så vidt dessa strida mot det nedan af Utskottet framställda förslag, måtte godkänna följande lydelse å nämnda paragraf:

“1. Minuthandel med bränvin må ega rum endast söcknedagar från klockan 8 förmiddagen till 9 eftermiddagen utom å dagen före sön- eller helgdag, då den ej må fortfara längre än till klockan 7 eftermiddagen.

2. Utskänkning af bränvin må under söcknedagar begynna tidigast klockan 7 på morgonen och i stad eller köping i allmänhet ej fortfara längre än till klockan 10 och å landet till klockan 8 på aftonen.

3. Under sön- och helgdagar vare i allmänhet utskänkning af bränvin tillåten endast vid måltider åt spisande gäster.

4. Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att på framställning af kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom förordna.

5. Under gudstjenst skall utskänkingsställe alltid vara tillstängdt.“

I fråga härom anförde nu

Herr Gustafsson: Då jag genomläste Utskottets sammanjemkningsförslag beträffande 26 §, frågade jag mig sjelf, hvem som skulle vara tillfredsstäld med en sådan sammanjemkning, och jag måste svara: *icke* kan det vara regeringen som blir tillfredsstäld, ty Hans Excellens Statsministern förklarade ju tydligen i fredags, att om man, såsom här ifrågasatts, skulle komma fram med ett sådant godtyckligt förslag, som ger anledning till olikhet inför lagen, så skulle deraf väckas starkt missnöje. Hans Excellens yttrade ordagrant så här:

“Vill man ej taga steget fullt ut och borttaga *all* utskänkingsrätt under sön- och helgdagar, så vore det bäst att låta det förblifva

*Angående
vilkoren för
försäljning af
brännvin.
(Forts.)*

som det nu är. Den medelväg, Utskottet föreslagit, synes ej tillfredsställande, och den skulle för visso komma att framkalla missnöje.“

Så föllo sig hans ord, och det var med tonvigt och öfvertygelse de uttalades. Alltså kan icke regeringen känna sig tillfredsstäld.

Icke kunna heller nykterhetssträfvorne känna sig till freds. Ty genom att nu försvåra utskänkingen på sön- och helgdagar men deremot lemna den fri på helgdagsqvällarne, fördubblar man frestelsen för arbetaren. Ty denna är för arbetaren starkast just då han utfått sin aflöning från verkstaden, och han tänker då: nu skall jag taga igen skadan för i morgon.

En annan sak, som jag tror det vore skäl att härtänka på: huru tro herrarne att dessa restriktiva åtgärder skola taga sig ut i tillämpningen? Enligt lagen skall hvad som gäller om brännvin och gälla om punsch, cognac och andra spirituösa drycker. Hvad blir då följden? Jo, att då dessa drycker endast försäljas till spisande gäster, så behöfver man endast requirera t. ex. en portion kalfstek för att få punsch, cognac, toddy eller hvilken annan spritdryck som helst. Man skall få höra dessa "spisande gäster" beställa en "portion kalfstek med en half punsch", "smörgåsar med toddy", o. s. v. Detta blir följden af utskänkingen under måltidstimmarne till spisande gäster; godt smakar det icke, men allan rättfärdighet varder uppfylld, och jag får säga som den ärade talaren på helsingborgsbänken: *smaka* på det!

Men — för att tala fullt allvarligt — är det rätt att stifta en lag, som blir löjlig och som hela vårt land skall skratta åt, en lag, som ingen människa gör sig samvete af att öfverträda? Ty när man stiftar en lag, som kan föranleda till dylikt, att man för att få dricka ett glas punsch nödgas på samma gång requirera en bit ost, då får jag säga, att en sådan lag är att skratta åt, och det är icke värdigt att stifta en sådan lag. Jag är öfvertygad om att restauratörerna nog skola hitta på en skåderätt, som vore lämplig att alltid serveras till drycken. Någon vinst vore det icke att få en sådan lag.

De som minst skulle bli tillfredsstälda vore de, som hålla på folkets sjelfbestämmningsrätt. Hvad som egentligen karakteriserade Andra Kammarens beslut sistlidne fredag var, att kommunerna skulle få behålla sin sjelfbestämmningsrätt; men enligt detta sammanjemkningsförslag skulle lemnas åt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att bestämma öfver den rätten. Således kunna icke heller de känna sig tillfredsstälda, hvilka hålla på folkets sjelfbestämmningsrätt. En lagparagraf, som i tillämpningen skulle uppdraga en förhatlig skiljaktighet mellan samhällsklasserna, som skulle väcka missnöje och ringaktning för lagens efterföljd samt eludera folkets sjelfbestämmningsrätt — på en sådan lag förlora vi långt mera än vi vinna på lagens öfriga paragrafer, hvarför jag, om det också endast blir en protest, yrkar afslag.

Herr Wieselgren: Den siste talarens förutsägelse, att den här ifrågavarande bestämmelsen, derest den varder lag, af brännvinstörstande själar skall blifva öfverträdd och gäckad, den tror äfven jag komma att slå in. Jag är nemligen öfvertygad att de beklagansvärda människor, som icke kunna lefva utan att vara omgifna af punsch,

cognac, toddy och dylikt, skola på allt sätt anstränga sitt ingenium — och det skall säkert vid så ädla sträfvauden visa sig långt ifrån litet — för att kringgå lagens bestämmelser. Men jag får derjemte säga, att förhållandet är detsamma och skall fortfarande blifva det beträffande hvarje lag, som i någon mån går i restriktiv rigtning — hvarje restriktion skall framkalla motsvarande bemödanden att undkomma följderna af begränsningen. Men icke får man häraf låta afskräcka sig från att stifta en restriktiv lag? Icke får man afstå från försöken att hejda ett ondt, därför att man förutser att en och annan kommer att gäcka dem?

Hvad nu förevarande lag angår, är frågan den, huru vida lagen i sin helhet anses komma att verka godt. Jag är viss derom — och vill därför ej vara med om att störta den genom att afslå någon enda punkt af det framlagda sammanjemkningsförslaget. Också är jag öfvertygad att denna 26 §, äfven i den form Utskottet nu gifvit den, kommer att hafva en välgörande verkan i så måtto, att den skall, om icke alldeles förhindra, så åtminstone starkt försvåra den olycksaliga "disksupningen" om sön- och helgdagar. Ty, som jag i den af mig vid denna riksdag väckta motion påpekat, är det ovilkorligen denna diskupning, som innebär den största faran vid bränvinsförbrukningen, detta visserligen icke blott om sön- och helgdagar utan äfven alla andra dagar. Men just därför att den krogbesökande befolkningen är mest ledig om sön- och helgdagar, gör denna diskupning då den största skadan. Paragrafen är visserligen icke så aflattad, som jag helst skulle hafva önskat; jag skulle velat hafva gifvit densamma en helt annan lydelse. Men då den föregående talaren yttrade, att det svenska folket skulle skratta åt denna lag, så får jag såsom min öfvertygelse förklara, att så visserligen icke skall ske. Ty detta folk består icke ensamt af Stockholms ungherrar; och för öfrigt är det en väsentlig skilnad mellan den krogbesökande allmänheten, den må vara väl eller illa klädd, och svenska folket, om man tager detta ord i dess *rätta* betydelse. Detta svenska folk har allt för djupgående erfarenheter af hvad "de starka dryckerna" förmå att åstadkomma, för att det skulle vilja skratta åt de försök, som göras i ärligt syfte att hejda fylleriet och göra dess härjningar mindre förödande. Jag yrkar bifall till föredragna paragrafen.

I detta yttrande instämde Herrar *Sjöberg* i Bodaryd, *Göransson*, *Ohlén*, *Toll* och *Petersson* i Hamra.

Vidare yttrade:

Herr *Wretlind*: Jag begärde ordet med anledning af ett yttrande af en talare på stockholmsbänken, att föreliggande förslag icke skulle tillfredsställa nykterhetsvännerna i vårt land. Jag tilltror mig kunna å deras vägnar förklara, att de skulle blifva ganska belättna om förslaget antoges. Det är visserligen sant, att förslaget icke gifver så mycket, som de nykterhetsvänner, till hvilkas antal jag räknar mig, begära; ty de begärde förbud för tillverkning och försäljning af brän-

*Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

*Angående
vilkoren för
försäljning
af brännvin.
(Forts.)*

vin och dermed likställda drycker öfver hela landet. Men de hafva också förstånd nog för att vid ett tillfälle sådant som detta, då man efter årtiondens sträfvan den har utsigt att få en lag, som leder närmare framåt mot det föresatta målet, helt säkert med glädje hells antagandet af denna lagparagraf. Visserligen kan densamma liksom alla lagar öfverträdas; men, såsom jag påpekade i mitt anförande förra gången, regeringens förslag skulle leda till än mera öfverträdelse.

I fråga om Hasselbacken m. fl. dylika ställen, så lära nog Öfverståthållarembetet och andra myndigheter kunna ställa så till, att stockholmare får en styrkedryck äfven om söndagarne.

Jag anhåller om bifall till denna paragraf.

Herr Jakob Erikson: Jag är till hufvudsaklig del förekommen af Herr Wretling och anhåller därför att få instämma i hans yttrande.

Herr Boström: Det är ju gifvet att detta förslag, som är ett sammanjemkningsförslag, icke kan tillfredsställa alla, och det tillfredsställer icke heller mig. Efter mitt förmenande var det beslut, som Kammaren förra gången fattade, det bästa. Men då första Kammaren fattat ett beslut, som var helt och hållet afvikande från denna Kammares, så blef det naturligtvis en skyldighet för Utskottet och dess ledamöter att söka åstadkomma en sammanjemkning. Efter mitt förmenande är detta förslag som sådant fullt antagligt. Första Kammaren hade beslutat, att all utskänkning skulle i regel vara förbjuden icke blott under sön- och helgdagar, utan jemväl å dagen näst före sådan dag efter klockan 7 eftermiddagen. Enligt sammanjemkningsförslaget har Första Kammaren fått medgifva utskänkning under aftnarne före sön- eller helgdag, och hvad dessa senare dagar beträffar, är utskänkning medgifven vid måltider åt spisande gäster utan inskränkning i afseende på tider och det därför att måltidstimmarne för de olika klasserna äro så olika, att det ansågs möta öfvervinneliga svårigheter att bestämma vissa timmar därför. Genom de inryckta orden "i allmänhet" är derjemte en autydan gjord, att lagen icke kan öfverallt tillämpas, utan att undantag måste medgifvas; och då det dessutom finnes i samma § en bestämmelse, som medgifver vederbörande att, om särskilda omständigheter dertill föranleda, förordna om inskränkning eller utsträckning af tiderna för utskänkningens utöfvande, så synas mig alla billiga och möjliga försigtighetsmått vara iakttagna, och jag anhåller om bifall till förslaget.

Herr Gumælius: Bevillnings-Utskottets vice ordförande erinrade i slutet af sitt anförande till försvar för föreliggande sammanjemkningsförslag, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande egde att under vissa förhållanden förordna om utskänkningstidens inskränkning eller utsträckning. Det är just detta stadgande, som jag tycker minst om. Jag tycker i allmänhet icke om undantagslagar, utan anser att, ju färre dessa äro, desto bättre, och att till en undantagslag, sådan som brännvinslagen, foga ytterligare undantag, behagar icke mig. Dessutom skulle

det undantag, hvarom här är fråga, enligt min åsigt, blifva fördelaktigt — om detta nu är en fördel — endast för de s. k. bättre krogarne. Men om vi, som här stifta lag angående dessa förhållanden, i allmänhet tillhöra det samhällslager, som besöker endast de bättre krogarne, anse att man bör vidtaga mycket stränga restriktiva åtgärder i afseende på de så kallade sämre krogarne, så borde vi väl ock af åtskilliga omständigheter finna oss manade att tillämpa samma grundsats äfven i sådana fall, der det är tänkbart att detta kan vara litet obehagligt för en eller annan af oss eller våra umgängesvännar. Lagen bör, om den skall fylla sitt ändamål, af alla lika efterlefas, och öfverklassen bör icke ens i detta fall söka stå öfver lagen. Följden af förslagets antagande skulle blifva, att Konungens Befallningshafvande förmodligen i de flesta län skulle medgifva, men i ett eller annat län vägra dylika undantag. I de flesta fall skulle nog Konungens Befallningshafvande komma att tolka författningen liberalt mot finare sprit-handelsställena. Jag hemställer därför om proposition på bifall till hela paragrafen utan någon annan förändring, än endast två ord: "eller utsträckning" derur uteslutas.

*Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

Herr Gustafsson: Den ärade vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet har yttrat, att denna paragraf vore fullt antaglig. Detta oaktadt skref han i förra betänkandet med öfvertygelse bland annat följande: "Äfven om lagen kunde tvinga personer, som under sön- eller helgdagar önskade å utskänkningsställe förtära spirituosa, att samtidigt dermed taga in mat, kunde ju uppenbarligen ingen tvingas att förtära maten, och lagbestämmelsen hade då ej annan påföljd än att fördyra spirituosan, hvilket lämpligen torde kunna ske på annat sätt." Då man med sådan öfvertygelse ena gången har sagt detta, så borde man icke andra gången åtminstone så kort derefter kunna förklara att samma lag är fullt antaglig.

Talaren på göteborgsbänken yttrade, att det endast vore bränvinstörstande själar som motsatte sig lagens antagande. I det fallet får jag för min enskilda del upplysa talaren derom, hvad äfven torde vara temligen bekant, att någon mera måttlig människa än jag knappast finnes; men hvad jag törstar efter, det är att rätt och sanning skola upprätthållas i landet, och det är på denna grund som jag vill att de lagar, som vi stifta, icke skola vara sådana, att de verka demoraliserande på folket.

Herrarne kunna vara fullt öfvertygade om, att den dag snart skall komma, då man begär att få upphäfd den lag, som vi nu stå i begrepp att antaga. Och då skolen I inse att jag haft rätt, då jag motsätter mig en sådan lag.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid, utan vidhåller mitt yrkande om afslag, som jag anser vara det enda rätta.

Herr Boström: Jag vill endast göra den hemställan till den ärade representanten på örebrobänken, huru vida det kan vara skäl att genom fasthållande vid den obetydliga ändring, som han föreslog, sönder-

*Angående
vilkoren för
försäljning
af brännvin.
(Forts.)*

rifva hela lagen. Jag vill tillika fästa uppmärksamheten derå, att de bestämmelser, Utskottet i ifrågavarande hänseende nu föreslagit, redan varit tillämpade i nu gällande förordning, utan att medföra de olägenheter, som han befarade skulle uppstå.

Jag anhåller fortfarande, att Kammaren måtte bifalla föreliggande förslag.

Herr Grefve Sparre: Om denna lag vore att anse såsom en afslutning af de bemödanden, som på sista tiden egt rum för att föra oss framåt i afseende å lagstiftningen för att befordra nykterheten i vårt land, så torde kanske de skäl, som några talare anfört mot förslaget böra få anses giltiga, särskildt med hänsyn till den makt, som Konungens Befallningshafvande skulle ega, att medgifva åtskilliga undantag i afseende å försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, och hvilken rättighet i ett eller annat afseende kan leda till missbruk. Betraktar man åter förslaget endast såsom ett steg i den rätta riktningen, så är ju lagstiftaren i tillfälle att, derest detsamma icke utfaller väl, redan under nästa riksdag eller sedermera få lagen ändrad. I afseende på den grundsats, som man hittills följt angående försäljning af brännvin under måltiderna, så bör densamma icke frångås; ty jag anser att man bör akta sig för att framkalla en reaktion. Bättre är det då att taga små steg, och jag är öfvertygad att, då lagstiftaren uttalat den grundsatsen, att den icke vill att försäljning af brännvin under vissa angifna förhållanden skall ega rum, myndigheterna skola blifva mer och mer försigtiga vid att medgifva undantag från detta förbud. Ur den synpunkten anser jag mig kunna tillstyrka förslaget. Man har ju funnit att denna Riksdags sträfvanden i nykterhetens intresse varit beaktansvärda, och jag vill hoppas att detta förhållande skall fortfara äfven framgent. Ur den synpunkten yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Ol. Jonsson: Jag vill endast fästa Herr Gustafssons uppmärksamhet å det misstag, han begick, då han förklarade, att kommunernas förut af Andra Kammaren alltid häfdade sjelfbestämmingsrätt skulle helt och hållet annulleras genom det föreliggande förslaget; ty, om man jemför de båda förslagen, så skall man finna, att momentet 4 i förevarande förslag är alldeles lika med momentet 5 i Utskottets förra betänkande. Skilnaden är endast den bestämmelsen, att här är föreslaget att på ifrågavarande dagar försäljning af brännvin i allmänhet endast får ega rum åt spisande gäster. För min del tycker jag icke särdeles mycket om denna förändring, men då jag för öfrigt finner lagen antaglig, så skulle det verkligen se konstigt ut att låta hela lagen falla endast på grund af motvilja mot nu föreslagna bestämmelsen. Det ligger icke särdeles stor betydelse i om man stadgar ett absolut förbud såsom regel eller låter utskänknigen vara lika fri under dessa som andra dagar, när man i allt fall gifvit myndigheterna rättighet att medgifva afvikelser från regeln. Jag kan icke annat än yrka bifall till förslaget i denna del, då det för öfrigt antagits.

Herr Gumælius: Sedan jag erfarit, att mitt förslag lärer möta formella betänkligheter, skall jag icke hålla derpå, men då jag låter det förfalla, så ber jag att få till Kammarens protokoll uttala, till den kraft och verkan det hafva kan, en önskan och förhoppning, att Konungens Befallningshafvande vid behandlingen af dessa frågor måtte öfva rättfärdighet derhän, att det icke blir olika tillämpning af samma lag för olika klasser. Det var med huggnad jag erfor, att åtminstone i ett län — det enda som representeras af sin höfding i denna Kammare — denna lag kommer att tillämpas i dess anda och således icke med särskildt undseende för vissa klasser. Under förutsättning, att tillämpningen i allmänhet kommer att gå i den riktningen, låter jag mitt ändringsyrkande falla.

*Angående
vilkoren för
försäljning
af bränvin.
(Forts.)*

Herr Nyström: Utgående från den grundsats, att man icke bör vägra att taga emot *något*, därför att man icke kan få *allt*, yrkar jag bifall till förslaget.

Herr Berglöf: Då denna fråga sist förevar i Kammaren, yrkade jag, att det stadgande, som i nuvarande lag finnes, skulle bibehållas, enär det vore alldeles tillfyllestgörande. Anledningen härtill var den, att i den stad, jag tillhör, eller Söderhamn, hafva vi med nu gällande lags tillhjälp genomfört just hvad här föreslagits, eller att utskänkning af bränvin om söndagarne får ega rum blott vissa tider, nemligen 2 timmar under frukosttiden, 2 timmar middagstiden och 2 timmar om aftonen samt då endast vid måltider åt spisande gäster. Dessa bestämmelser hafva gällt, som jag tror, i 8 till 10 år, och under tiden har deremot icke försports några klagomål. Detta ger mig anledning att bestämdt protestera mot det påstående en talare på stockholmsbänken, Herr Gustafsson, här vid flera tillfällen framställt, eller att ett dylikt förbud skulle verka stor skada och att det snart skulle blifva nödvändigt att upphäfva en sådan lagbestämmelse. På grund af en bestämd erfarenhet af att detta lagstadgande leder till mycket godt, hyser jag i detta ämne en annan åsigt än Herr Gustafsson. Herr Talman, jag yrkar bifall till föreliggande förslag.

Herr Waldenström: Jag har icke mycket att tillägga till det som redan är sagdt i denna fråga. Ehuru väl nykterhetsverksamheten i vårt land sträfvar vida längre, än detta förslag till lag nu gör, är jag dock viss derom, att nykterhetsvännerna af alla färger skulle välsigna den dag, då Kongl. Maj:t och Riksdagen förenat sig om föreliggande förslag; och en sådan välsignelse kunde väl också vara något värd. Nykterhetsvännerna skulle i ett sådant steg af Kongl. Maj:t och Riksdagen se ett bemödande att på lagstiftningens väg, så långt möjligt vore, underlätta deras arbete och undanröjda de hinder, som nu ligga i vägen för detsamma. Detta skulle sporra dem till fördubblade ansträngningar för att till slut nå det mål, på hvilket deras sträfvan är riktad, nemligen superiets utrotande.

Herr Richard Gustafsson yttrade, att om det förslag, som här föreligger, blefve lag, skulle denna lag leda till sådana öfverträdelser, att

*Angående
vilkoren för
försäljning
af brännvin.
(Forts.)*

hela Sveriges befolkning skulle komma att skratta deråt. Jag vill till svar derpå hänvisa till hvad Herr Wieselgren nyss sade. Jag tror, att om man undantager en viss klass af "herrar", det svenska folket icke skall skratta åt de lagstiftande makernas bemödanden att upphjelpa nykterheten och sedligheten i vårt land. För öfrigt innehåller lagförslaget sjelf ett korrektiv mot det, som Herr Gustafsson fruktade, då det gifver Konungens Befallningshafvande rättighet att på kommunalmyndighets anmälan inskränka utskänkningstiden. Jag föreställer mig, att om en värdshusvärd skulle på det sätt, nämnde talare antyde, gifva sig till att kringgå och rent af begabba sådana lagstadganden, som de föreslagna, så skulle vederbörande kommunalmyndighet icke underlåta att hos Konungens Befallningshafvande göra framställning derom, att särskilda omständigheter vis å vis denne värdshusvärd föranledde behof af försäljningstidens inskränkning; och jag tviflar icke på, att Konungens Befallningshafvande under dylika förhållanden skulle efterkomma en sådan framställning. I alla händelser skulle hvarje värdshusvärd, som frestades att eludera lagen, känna detta lagstadgande såsom ett damoklessvärd hänga öfver sitt hufvud, och han skulle icke kunna undgå att derpå fästa tillbörligt afseende.

Jag ber, Herr Talman, att få yrka bifall till Utskottets förslag, sådant det för närvarande föreligger.

Herrar *Thermænius* och *Hammarlund* instämde i detta anförande.

Herr *Lyttkens*: Detta lagförslag tyckes verkligen hafva kommit in litet för fort, en följd deraf att Utskottet under senare tiden haft väl brådtom. I 4 mom. förekommer en besynnerlig bestämmelse i afseende på den ordning, i hvilken myndigheterna skola höras. Det säges nemligen der: "Der särskilda omständigheter föranleda behof af försäljningstidens inskränkning eller utsträckning, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att på framställning af kommunalstyrelse samt efter magistrats eller kommunalnämnds hörande derom förordna." Det är således kommunalstyrelsen som först gör framställning, och sedan skall kommunalnämnden, som är underordnad under kommunalstyrelsen, höras. Det borde väl vara tvärt om, så att Konungens befallningshafvande på framställning af kommunalnämnden skulle höra kommunalstämman. Men detta är i och för sig en så obetydlig sak, att jag ej fäster mig dervid. Jag begärde egentligen ordet för att säga att jag fullkomligt instämmer i förslaget, men under förutsättning, att de finare punschkrogarne icke erhålla några privilegier, utan att lagen kommer att gälla lika för alla. Ty skall det gå så till, att den finare befolkningen får suppa om söndagarne, under det krogarne stängas för den öfriga, tror jag att arbetarne visserligen skola blifva belättna med krogarnes stängning, men deremot högst missnöjda med den mannamån, som sålunda eger rum.

Under förhoppning således, att tillämpningen af lagen blifver bättre än lagen, vill jag icke lägga mig emot densamma.

Herr *Ekman*: Herr *Berglöf* från Söderhamn omtalade, att man

i denna stad funnit sig väl vid det stadgande, som der är gällande, nemligen att söndagssupandet skall vara inskränkt till endast 4 timmar inalles vid morgon-, middags- och aftenmåltiderna. Jag vill omtala att i en af de städer, jag har äran representera, alla utskänkningsställen äro stängda och all utskänkning förbjuden från kl. 5 på söndagsaftonen till kl. 9 påföljande måndagsmorgon. Men man har ändå icke derstädes försport några klagomål.

Det förefaller mig underligt att Herr Gustafsson säger sig föra svenska folkets talan i denna sak. Jag tror mig veta, att man inom kort har att vänta en jettepetition, upptagande — derom är jag säker — flera hundra tusentals namn, hvilka önska att utskänkningsställen af rusdrycker må inskränkas, och jag vill blott påminna derom, på det talaren på stockholmsbänken måtte justera sitt yttrande derhän, att han icke förer svenska folkets talan, utan på sin höjd ett mindre partis talan här i Stockholm. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Gustafsson: Herr Olof Jonsson i Hof anmärkte, att jag skulle hafva begått ett misstag. Det är nog riktigt, såsom han anmärkte, att 4:de momentet i detta förslag är till ordalydelsen lika med 5:te momentet i det förslag, som i fredags här antogs. Men skillnaden består deri, att samma moment nu hänvisar till ett förbud, då det förut hänvisade mot en frihet. Följaktligen är skillnaden ganska stor, och att kommunalstyrelsen härvid beröfvats en rätt, som den hade enligt beslutet i fredags, kan väl svårligen nekas.

Hans Excellens Herr Statsministern har sagt till statsrådsprotokollet, att uttrycket "särskilda omständigheter" uppenbarligen kommer att få den betydelse, att en del utskänkningsställen skulle kunna inom vissa gränser befrias från förbudet. Det är just detta jag är emot. Jag vill icke hafva någon olikhet till förmån för de s. k. punschkrogarne, utan önskar likhet för alla. Men en sådan likhet kan icke vinnas genom detta förslag, ty herrarne kunna vara förvissade om, att dessa restriktiva åtgärder komma att rättas endast mot krogarne, men icke mot de bättre punschkrogarne. Det är denna olikhet, som upprör mig, och det är därför jag talat mot förslaget. Jag vill, att lagen skall vara lika för alla.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef Utskottets förevarande hemställan af Kammaren bifallen.

Punkterna 9 och 10

Lades till handlingarne.

§ 3.

Föredrogos, hvart efter annat, och biföllos Stats-Utskottets nedannämnda memorial:

N:o 59, i anledning af väckt motion om afsättande af en fond till understöd för jordbruks- och öfriga näringar inom landet; och

N:o 60, angående sättet för anskaffande af medel till vissa beslutade utgifter för statens jernvägsanläggningar och till lån åt enskilda jernvägar.

§ 4.

Efter föredragning vidare af Stats-Utskottets Memorial, N:o 61, angående statsregleringen för år 1886, biföll Kammarerna hvad Utskottet i detta memorial hemställt.

§ 5.

Härefter företogs till behandling Banko-Utskottets Utlåtande N:o 9, i fråga om ändringar i gällande reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning.

Hvad Utskottet i detta utlåtande hemställt blef af Kammarerna bifallet; och lades Utskottets i slutet af utlåtandet gjorda anmälan till handlingarne.

§ 6.

Föredrogos, hvart för sig, och biföllos Banko-Utskottets Memorial

N:o 10, i fråga om ändring i gällande instruktion för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna; och

N:o 11, angående instruktion för nästa Riksdags Banko-Utskott.

§ 7.

Likaledes bifölls Andra Kammarernas Första Tillfälliga Utskotts härefter föredragna Utlåtande N:o 10 (i samlingen N:o 24), angående väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning af folkskolelärares enke- och pupillkassas ställning, i syfte att bereda förhöjning i derifrån utgående pensioner.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter Kammarernas ledamöter åtskildes klockan $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.